

Nr 288.

Av herr **Henriksson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 172, med förslag till lag om straff för överträdelser av vissa ransoneringsförfattningar m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 172 har riksdagen bl. a. förelagts ett »förslag till lag om förbud i vissa fall mot handel med ransonerade varor».

Enligt detta förslag skulle en central krismyndighet efter Konungens bemyndigande kunna meddela förbud för person, som idkar handel med ransonerad vara, att saluhålla eller försälja eller annorledes överlåta sådan vara, därest han i väsentlig mån åsidosatt för varan ifråga meddelade ransonerings- eller prisbestämmelser.

Detta lagförslag har motiverats av det skärpta försörjningsläget, samtidigt som det framhållits, att vetskapen om att möjlighet till avstängning föreläge skulle i avsevärd grad öka respekten för ransoneringsbestämmelsernas efterlevnad. Vidare har det framhållits, att den föreslagna lagen bör vara till gagn för det stora flertalet handlande, vilka lojalt önska följa regleringsbestämmelserna.

I dessa synpunkter kan jag för min del instämma. Övervägande skäl synas tala för att en lag av den föreslagna innebörden måtte komma till stånd. Den stora lojala detaljhandeln har enbart gagn av att möjlighet gives till kraftigt ingripande gentemot sådana personer, som notoriskt åsidosätta meddelade bestämmelser.

Å andra sidan kan det icke bestridas, att dylik avstängning, därest den användes, innebär ett mycket kännbart ingrepp för den, som det drabbar, betydligt kännbarare än exempelvis urbota straff. En avstängning skulle sannolikt medföra att rörelsen måste upphöra med därav följande svåra konsekvenser för rörelseidkaren och hans anställda.

Under sådana omständigheter synes det vara högst angeläget, att garantier skapas för att dylika ingrepp icke komma till stånd utan att en verkligt objektiv och omsorgsfull prövning ägt rum. Den enskildes rätts-säkerhet synes kräva detta.

En sådan garanti synes därvidlag vara, om behörighet att meddela förbud att saluhålla eller försälja eller annorledes överlåta ransonerad vara enbart tillades domstol. Prövningen inför domstol synes mig innebära de bästa möjligheter för en tillfredsställande undersökning. Det synes också principiellt egendomligt, att domstolarna skulle ha befogenhet att utmäta straff, vilka i förhållande till det nu föreslagna förbudet måste förefalla underordnade till sin verkan, men att centrala kristidsorgan vid sidan av den ordinarie straffmätningen skulle ha andra och allvarigare

straffmöjligheter till sitt förfogande. Instruktionerna för de centrala krisorganen torde icke ha upprättats med tanke på, att dessa skulle tillerkännas dylika befogenheter. I detta sammanhang bör anmärkas, att arbetsbördan inom de centrala krisorganen är betydande och att alla de ärenden, som därför komma under behandling, icke alltid kunna prövas med den omsorg, som är regelmässig inom den ordinarie statsförvaltningen. Erfarenheten har upprepade gånger ådagalagt detta. Många av tjänstemännen inom de centrala krisorganen äro vidare i avsaknad av den administrativa skolning, vilken inom den ordinarie förvaltningen bland annat utgör en garanti för en förutsättningslös och noggrann prövning av till behandling förekommande ärenden.

Den möjlighet till besvär, som finnes över de centrala kristidsorganens beslut, synes mig ej heller vara tillräcklig, när det gäller att förhindra eventuella missbruk av den befogenhet, som enligt förslaget tilläggas de centrala krisorganen.

Den person, som drabbats av ett handelsförbud, bör ha samma möjlighet som andra att få sin sak ytterligare prövad, innan en så allvarlig åtgärd som ett handelsförbud vidtages.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 172 måtte vidtaga sådana ändringar i förslaget till lag om förbud i vissa fall mot handel med ransonerade varor, att ovanstående synpunkter beaktas, samt

att vederbörande utskott måtte formulera erforderlig lagtext.

Stockholm den 23 mars 1942.

Torsten Henriksson.
